

LUX

3 ELOKUVAA
24 KIELTÄ
28 MAATA

FILM

DAYS

MEDITERRANEA

Jonas Carpignano
Italia, Ranska, Yhdysvallat, Saksa, Qatar

MEDITERRANEA

JONAS CARPIGNANO

Elokuva alkaa Algeriasta, jonne saapuu Burkina Fasosta nuori mies nimeltä Ayiva mukanaan ystävänsä Abas. Kumpikin haluaa päästä Eurooppaan paremman elämän toivossa. Heidän on kuljettava autiomaan halki, selviydyttävä ryöstöistä, päästävä Libyaan ja kohdattava myrskyvävä meri huonokuntoisessa veneessä ennen pääsyä Italiaan. Vaikea matka on vain ensimmäinen näytös draamassa, joka keskittyy näiden siirtolaisten elämään. Kun he lopulta pääsevät Eurooppaan, heidät hylätään Calabrian yhteiskunnan marginaaliin ja heitä käytetään hyväksi laittomana työvoimana sitrusviljelmillä. He asuvat hökkelilyissä ja saavat ympäröivältä yhteisöltä osakseen lähinnä halveksuntaa ja vihamielisyyttä.

ANALYYSI

Jonas Carpignanon elokuva kertoo ajankohtaisesta aiheesta, Välimeren kautta tapahtuvasta laittomasta maahanmuutosta, josta on nähty lukuisia televisiuutisia. Euroopan unioni on vastannut tähän toimilla, jotka ovat osoittautuneet riittämättömiksi. On huomattava, että merkittävä osa eurooppalaisista suhtautuu yhä kielteisemmin maahanmuuttajien vastaanottojärjestelyjen parantamiseen.

Kaikki Carpignanon elokuvalliset valinnat ovat luonteeltaan poliittisia (termin voimakkaimmassa ja ylevimmässä mielessä), sillä hän haluaa vilpittömästi tuoda esille näiden ihmisten näkökulman – muualla heidät esitetään parhaimmillaan sääliävinä ja pahimmillaan ei-toivottuina. Tämän vuoksi ohjaaja haluaa elokuvassaan esittää asiat eri tavalla kuin ne esitetään mediassa, erityisesti televisiossa.

HETKELLISYYS

Carpignano ei selitä asioita eikä käytä tapahtumien perusteena päähenkilöiden kotimaassaan kärsimää kurjuutta vaan antaa tilaa hetkelle: jokaisessa tilanteessa selitys ja ratkaisu löytyvät tilanteesta itsestään.

Vuorosanoja on vähän, mutta elokuvassa käytetään harvinaisen monia eri kieliä (ranska, englantia, italia, calabrian murre, afrikkalaiset kielet). Tämäkin vahvistaa tunnetta siitä, että olemme mukana itse tilanteessa, joka ei edellytä pitkiä puheenvuoroja selityksineen tai perusteluineen. Elokuvan huipentumaksi muodostuva mellakkakohtaus alkaa muutamassa sekunnissa. Mielenosoittajat kohdistavat vihansa kadulle pysäköityihin autoihin, suljettujen liikkeiden näyteikkunoihin ja pysähtymään joutuneisiin autoilijoihin. Mellakoitsijoiden rajuus voi olla yllättävää, mutta kuten Ayiva, mekin tempaudumme mukaan tapahtumiin, kun vastamielenosoittajat vastaavat tekoihin suhteettomalla väkivallalla.

Kohtaus on yleismaailmallinen eikä rajoitu pelkästään Italian tilanteeseen vaan kuvaa sellaisten ihmisten kapinaa, joita entisaikaan olisi nimitetty "maan orjiksi". Todettakoon, että elokuva on saanut vaikutteita tositapahtumista, jotka sattuivat Calabriassa Rosaronon kunnassa vuonna 2010. On merkille pantavaa, että ohjaaja ei viittaa millään tavalla tiettyyn paikkaan: kuten elokuvan henkilöt, olemme mukana tapahtumissa, jotka näemme vain osittain, mutta juuri tämän vuoksi voimme ymmärtää tapahtumat laajemmin ja yleisemmin tilanteessa, joka ei ole tyypillinen vain Calabriassa vaan koskee itse asiassa koko Eurooppaa.

TODELLISUUDEN ARVOITUS

Suurin osa kohtauksista on vähäpuheisia, mikä johtuu siitä, että henkilöitä on monta, he ovat erilaisia ja puhuvat monia eri kieliä. Myös tämä korostaa maahanmuuttajien yksinäisyyttä yhteiskunnassa, joka pysyy heille enimmäkseen vieraana ja jossa he elävät marginaalissa. Tämä on todennäköisesti itsestään selvää, mutta Carpignano painottaa tällä tavoin, että maahanmuuttajilla ei ole valinnanvapautta eikä juurikaan liikkumavaraa. Esimerkiksi kun Ayiva ja Abas kohtalotovereineen ovat saapuneet Libyaan, heidän käsketään itse ohjata venettä, jolla heidän on tarkoitus ylittää Välimeri. Koska ihmissalakuljettajien kanssa on mahdotonta keskustella, yksi siirtolaisista päättää lopulta ohjata venettä ja toisten on hyväksyttävä se, koska muitakaan vaihtoehtoja ei ole. Italiaan saavuttuaan Ayiva on taas pakkotilanteen edessä: hänen on löydettävä työtä ja yritettävä saada asemansa laillistetuksi kolmen kuukauden kuluessa. Tällaisen vaatimuksen tarkoitus tuntuu järjettömältä eikä siitä voi keskustella – henkilöllä itsellään ei ole minkäänlaista sananvaltaa asiassa.

Mediterraneassa ei nähtävästi pyritä niinkään kuvaamaan siirtolaisten oloja vaan halutaan esittää heidän tiiviisti rajattu näkökulmansa ja ennen kaikkea heitä koskevat rajoitteet, joiden vuoksi ainoa vaihtoehto on kapina. Siirtolaisten näkökulma elokuvassa selittää todennäköisesti tiettyjä ohjaajan valintoja, jotka ovat hyvin näkyviä, kuten käsivaralla kuvaaminen, kameran liikkuminen ja lähikuvat henkilöistä, jolloin tapahtumien sekavuus välittyy. Ohjaaja myös käyttää amatööriäyttelijöitä, joiden roolit ovat varmasti hyvin lähellä sitä, mitä he itse ovat kokeneet. Lisäksi elokuvassa on paljon yöllä kuvattuja kohtauksia, ikään kuin maahanmuuttajat eivät eläisi kuin öisin.

MUISTIN ESTETIIKKA?

Elokuvan estetiikka ei ole tiukan realistista eikä dokumentoivaa, vaan sitä voidaan tulkita hienovaraisemmin. Se heijastaa päähenkilöiden muistikuvia (heitä esittävät näyttelijät ovat varmaankin kertoneet ohjaajalle omista kokemuksistaan). Vaikka elokuva tapahtuu selvästi nykyajassa eikä siinä käytetä minkäänlaisia takauman tyyppisiä tyylikeinoja, siinä voidaan kuitenkin havaita tiettyjä elokuvallisia piirteitä, jotka kuvaavat jollakin tavalla muistoja.

Niinpä monet kohtaukset keskittyvät jonkin sellaisen avaintekijän ympärille, joka on riittävän merkityksellinen, jotta se herättää muistikuvan henkilön (Ayivan tai Abasin, samantekevää kumman) mielessä, sen sijaan että kyseinen tekijä olisi kuvattu ”objektiivisesti”.

Myös elokuvan ääniraita korostaa samaa vaikutelmaa. Siinä on voimakasta vaihtelua, kuten ympäristön äänien vaimeneminen äkillisesti, mikä antaa tilaa painostavalle hiljaisuudelle tai taustamusiikille, joka etäännyttää juuri meneillään olevan kohtauksen – kuten muistoissa. Vaikka elokuva on leikattu isoihin maantieteellisiin kokonaisuuksiin (Algeria, Libya, Italia), kronologisesti se on paljon epämääräisempi ja summittainen: kestäkö Ayivan oleskelu Calabriassa (jossa hän todennäköisesti oppii italiaa) joitakin päiviä, viikkoja vai kuukausia? Emme tiedä, sillä vaikka muisti kykenee helposti erottamaan paikat, se määrittää paljon heikommin ajan kulumista, etenkin silloin, kun kyseessä on toistuva toiminta kuten sitrushedelmien poiminta.

Tapa, jolla elokuvantekijä Jonas Carpignano on kerännyt Calabriassa tapaamiensa maahanmuuttajien kertomuksia, selittää ohjauksen hajanaisuutta. Ihmisen muistihan toimii kutakuinkin samalla tavalla. Vaikka kaikki katsojat eivät välttämättä ymmärrä tällaista rakennetta samalla tavalla, he kuitenkin varmasti huomaavat ohjaajan sitoumuksen tuoda esille Rosarnon ja muidenkin paikkakuntien maahanmuuttajien näkökohdan: heidät on tuomittu elämään maailmamme synkillä laitamilta.

POHDITTAVIA ASIOITA

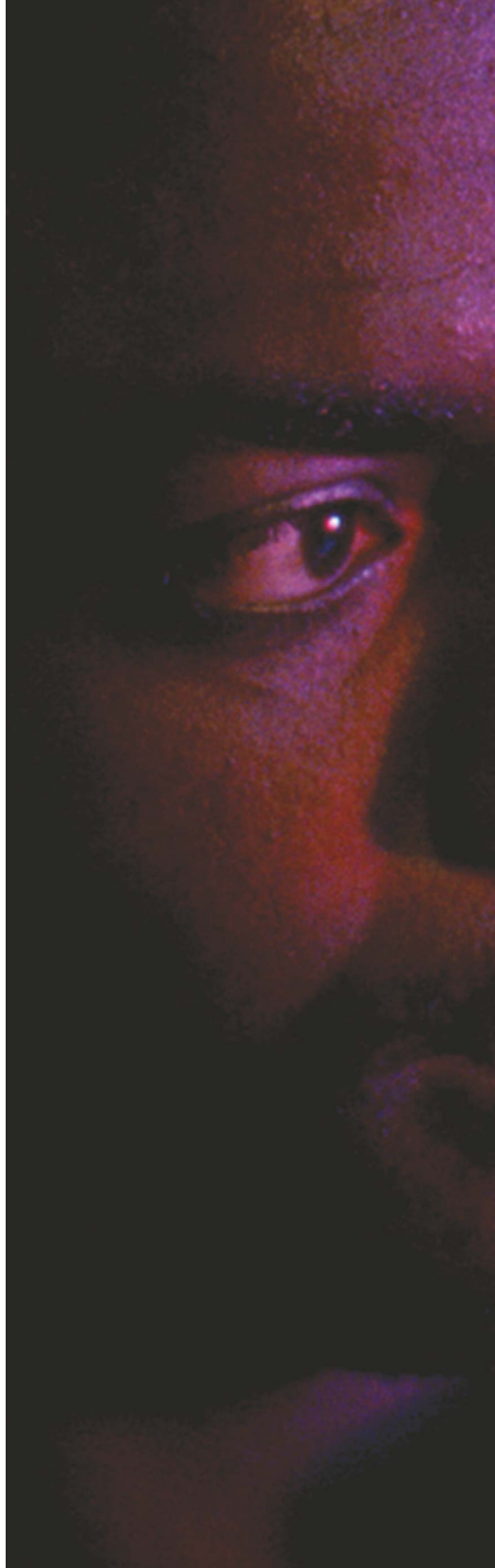
Kuinka voidaan tulkita Ayivan ja Abasin luonteiden ja käyttäytymisen eroa? Onko se tärkeää erityisesti elokuvan lopun ymmärtämisen kannalta? Miten voidaan luonnehtia maahanmuuttajien työnantajaa? Onko hän häikäilemätön hyväksikäyttäjä? Hyvä tyyppi? Ääliö? Holhoava isäntä? Onko Rosaronon asukkaiden asenteissa eroja? Tekivätkö ohjauksen jotkin elokuvalliset ominaisuudet sinuun vaikutuksen? Esimerkiksi yöllä kuvattujen kohtausten määrä, käsivarakuvaus, tiettyjen kohtausten sekavuus ja hajanaisuus, ääniraidan vaihtelut tai kameran vangitsemat pienet yksityiskohdat.

Michel Condé

les grignoux

OHJAUS: Jonas Carpignano
KÄSIKIRJOITUS: Jonas Carpignano
NÄYTTÉLIJÄT: Koudous Seihon, Alassane Sy
KUVAUS: Wyatt Garfield
MUSIIKKI: Benh Zeitlin, Dan Romer
TUOTTAJAT: Jason Michael Berman, Chris Columbus, Jon Coplon, Christoph Daniel, Andrew Kortschak, John Lesher, Ryan Lough, Justin Nappi, Alain Peyrollaz, Gwyn Sannia, Marc Schmidheiny, Victor Shapiro, Raphael Swann, Ryan Zacarias
TUOTANTO: Good Films, DCM Productions, Good Lap Production, End Cue, Court 13 Pictures, Le Grisbi Productions, Nomadic Independence Pictures, Treehouse Pictures
VUOSI: 2015
KESTO: 107'
LAJITYYPPI: draama
MAA: Italia, Ranska, Yhdysvallat, Saksa, Qatar
ALKUPERÄISEN VERSION KIELET: ranska, italia, englanti, arabia, bissa

ELOKUVAN TUNNEILMAISU KANTAA TARINOITAMME

Euroopan parlamentilla on ilo esitellä kolme elokuvaa, jotka kilpailevat vuoden 2015 LUX-elokuvapalkinnosta (LUX FILM PRIZE)¹:

MEDITERRANEA, ohjaus Jonas Carpignano
(Italia, Ranska, Yhdysvallat, Saksa, Qatar)

MUSTANG, ohjaus Deniz Gamze Ergüven
(Ranska, Saksa, Turkki, Qatar)

UROK (THE LESSON), ohjaus Kristina Grozeva ja Petar Valchanov
(Bulgaria, Kreikka)

Nämä monisäikeiset tarinat, jotka ovat työllään erittäin omistautuneiden ja lahjakkaiden eurooppalaisten elokuvaohjaajien luovan työn tulosta, esitetään neljänsillä LUX FILM DAYS -elokuvapäivillä².

¹ LUX-palkinto.

² LUX FILM DAYS -elokuvapäivät.

LUX-PALKINTO

Kulttuurilla on keskeinen rooli yhteiskuntien rakentumisessa. Euroopan parlamentti perusti LUX-palkinnon vuonna 2007. Se halusi näin tehostaa eurooppalaisten elokuvien levitystä Euroopassa ja edistää Euroopan laajuista ajatustenvaihtoa ja keskustelua tärkeistä yhteiskunnallisista aiheista. LUX-palkinto on ainutlaatuinen hanke. Useimmat eurooppalaiset yhteistuotannot esitetään vain alkuperämaissaan, eikä niitä useinkaan levitetä edes EU:n sisällä muualle. LUX-palkinto antaa kolmelle eurooppalaiselle elokuvalle harvinaisen tilaisuuden tulla tekstitetyksi EU:n 24 virallisella kielellä. Euroopan parlamentin jäsenet valitsevat LUX-palkinnon voittajan, joka julkistetaan 25. marraskuuta 2015.

LUX FILM DAYS

LUX-palkinto johti myös LUX FILM DAYS -elokuvapäivien syntyyn. Nämä elokuvapäivät ovat vuodesta 2012 alkaen tuoneet LUX-palkinnosta kilpailevat kolme elokuvaa laajemmin eurooppalaisyleisön ulottuville. Elokuvapäivät on mieliinpainuva kulttuurielämys, joka ylittää rajat. Lokakuun ja joulukuun 2015 välisenä aikana kaikki eurooppalaiset elokuvanystävät voivat nähdä *Mediterranean*, *Mustangin* ja *Urokin* tekstitettynä jollakin EU:n 24 virallisella kielellä. Voit äänestää suosikkielekuvaaasi palkinnon verkkosivustolla luxprize.eu tai Facebook-sivulla.

YLEISÖN SUOSIKKI

Yleisön suosikki LUX-palkinnon saajaksi valitaan yleisöäänestyksen perusteella. Käytä mahdollisuuttasi ja äänestä *Mediterranean*, *Mustangia* tai *Urokia*. Näin osallistut kilpailuun ja voit saada Euroopan parlamentilta kutsun Karlovy Varyn kansainvälisille elokuvajuhlille heinäkuussa 2016 ja lisäksi pääset julkistamaan yleisöäänestyksen voittajan.

KATSELE,
KESKUSTELE
JA ÄÄNESTÄ

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU